

**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

Sect. 1. Vtrum quantitas discreta sit propria species quantitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94179](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94179)

Ex his ergo omnibus concluditur, omnem quantitatem continuum, ac per se, esse permanentem: nam omne successuum continuum, aut est motus, aut tempus, sub motu comprehendendo actionem & passionem, quas etiam coniungit continue & successue fieri: imo quoties motus est successuius & continuus, in eo coniungitur actio & passio successua, & continua; tamen quantum ad presentem questionem attinet, hæc sub motu comprehenduntur, vel quia eadem est de illis ratio, cum solum distinguatur à motu ratione & respectu quodam: vel certe, quia motus & passio cum proportionem sumpta idem sunt: actio vero proportionaliter respondet passioni. Vnde non satis consequenter loquuntur, qui motum dicunt esse per se quantum, passionem vero & actionem transeuntem vocant quanta per accidens, cum tamen eadem ratio continuationis & successus in his omnibus inueniatur. Melius ergo, magisque consequenter dicitur, excluso motu à ratione quantitatis per se, excludi etiam actionem & passionem: & consequenter etiam tempus, ac denique omne continuum successuum: nam præter hæc nullum aliud excogitari potest. Relinquitur ergo, ut nulla sit per se quantitas nisi permanens, cuius tantum sunt tres species supra numeratae, linea, superficies & corpus: igitur hæc tantum sunt propriae ac veræ species continuæ quantitatis.

DISPUTATIO XII.

De quantitate discreta, & coordinatione prædicamenti quantitatis, & proprietati-
bus eius.

Postquam dictum est de quantitate continua, dicendum sequitur de discreta: de qua peculiaris est difficultas propter minorem unitatem, quam in se videtur habere. Ex declaratione autem huius partis facile constabit, quod sit genus summum huius prædicamenti, & quænam genera vel species sub illo agnoscenda sint: ac denique facile etiam patebit quomodo quantitati conveniant proprietates, quæ illi solent attribui. Quoniam vero unitas quantitativa seu numeralis principium est quantitatis discretæ, ideo dicendum prius à nobis esse de huiusmodi unitate, nisi in Disput. 2. sect. 9. ad conferendam unitatem transcendentalem cum quantitativa, hæc explicuissimus. His ergo suppositis, quæ ibi dicta sunt, de ipso numero seu quantitate discreta tractandum superest.

SECTIO XI.

Virum quantitas discreta sit propria species
quantitatis.

Rationes ad partem negantem.

Ratio dubitandi est, quia quod non est per se ens, non est per se quantitas: sed quantitas discreta non est per se ens: ergo neque est per se quantitas: quod autem non est per se quantitas, non potest esse species quantitatis: ens enim quod in decem prædicamenta dividitur, est ens per se, nam entia per accidens sicut definitionem non habent, ita nec genera aut species, nec in prædicamentis collocantur, ergo. Probatur minor principalis argumenti, in qua est tota difficultas, quia siue consideres subiectum numeri seu res numeratas, siue formam seu rationem formalem, quæ numerum, ut numerus est, constituere potest, in neutro inuenitur unitas sufficiens ad

Tom. II. Metaphys.

constituendum ens per se. Prior pars videtur per se evidens, quia tale subiectum si remote consideretur constat ex substantiis integris, interdum numero, interdum specie differentibus, quæ nullo modo componunt ens per se vnum. Si autem proxime tale subiectum consideretur, constat ex pluribus quantitativibus, quæ licet singulæ in se continuæ sint, tamen inter se nec continuitatem, nec aliam unionem realem habent: ergo nullo modo possunt constituere subiectum per se vnum. Et hinc probatur altera pars, quia in huiusmodi subiecto, vel potius aggregato subiectorum, nullum potest esse formale accedens per se vnum unitate vera ac reali: quia vel esset vnum unitate simplicitatis: & hoc non, quia vna entitas simplex non potest esse in subiectis ita distinctis: vel esset vnum unitate compositionis, sed hoc etiam dici non potest, quia sicut inter subiecta illa nulla est unio vel compositio realis, ita nihil est in eis, aut aliquo eorum, quod cum aliis habeat realem unionem: & consequenter nihil est, quod realem compositionem facere possit.

Dices fortasse ex Aristotele in prædicamentis, cap. de Quantit. esse inter unitates numeri quendam ordinem, quatenus vna est prima, alia secunda, alia tertia, ratione cuius priores unitates comparantur ad ultimam ut indeterminatum ad determinatum, & e contrario ultima unitas dicitur comparari ad ceteras per modum formæ, 3. Met. c. 3. & 6. & hoc satis esse ad componendum ens per se vnum in genere quantitatis: quia non est in rebus omnibus æqualis exigenda unitas. Contra hoc obstat primo, quia sola unitas ordinis non sufficit ad constituendum ens per se & prædicamentale, ut patet in exercitu & similibus. Secundo magis adhuc obstat, quod neque hæc unitas re ipsa reperitur in numero, sed solum apprehensione aut numeratione nostra: nam si ternarium numerum secundum se consideres in nullo eorum est prima unitas, secunda, aut tertia: nulla enim ratio talis ordinis potest inter eos assignari: ille ergo ordo, si quis est, solum est rationis: ergo non sufficit ad unitatem realem, quam reale accedens requirit.

Tertio est præcipuum argumentum, quia tantum abest, ut numerus constituatur per aliquam unionem suarum partium, ut potius requirat negationem talis unionis, eamque negationem in sua essentiali ratione includat: quod est novum argumentum ostendens numerum ut numerum non esse reale ens, neque veram quantitatem. Antecedens patet, quia de ratione numeri est actualis divisio, & discretio unitatum: sed actualis divisio includit negationem unionis, ut constat ex supra dictis de unitate & multitudine in Disput. 3. & ex definitione Aristotelis dicentis, quantitatem discretam esse, cuius partes non copulantur termino communi. Consequentia vero probatur, tum quia reale ens aut quantitas non potest negatione constitui: & præsertim negatione unionis realis, cum vnum, quod simplex non est, non nisi ex unionem possit confluere: tum etiam, quia contra rationem quantitatis est quod sit actu diuisa, cum de ratione eius sit quod sit diuisibilis, nam quod actu est diuisum: iam ut sic diuisibile non est: ergo ut sic non erit quantitas, sed erunt quantitates.

Vnde tandem argumentor quarto, quia multitudo transcendens seu aliorum entium, neque est aliquid per se vnum, neque constituit aliquam speciem in entibus: ergo nec multitudo quantitatum constituit aliquam speciem per se vnam in genere quantitatis: sed quantitas discreta non est aliud quam multitudo quantitatum continuarum: ergo. Maior constat ex dictis supra Disputat. 3. Estque per se satis evidens, tum quia multa & vnum ut sic opponuntur, tum etiam quia multitudo entium non est ens, sed entia, ut significauit Aristotel. libro 10. capit. nono. Consequentia vero probatur à paritate rationis,

li 2 tionis,

tionis, nam sicut multitudo absolute constat unitatibus, quorum qualibet in se est indiuisa, est autem diuisa à qualibet alia, ita quantitas discreta constat unitatibus quantitatis in se indiuisis, & inter se diuisis. Vnde etiam multitudo absolute dicta videtur comparari ad quantitatem discretam per modum generis, seu prædicati superioris essentialiter, ut sumitur etiam ex Aristotele 10. Metaphysic. capite nono, ubi numerum per multitudinem definit, ut Diuus Thomas & alij notant: ergo non maior potest esse unitas aut vera species entis in quantitate discreta, quam in qualibet alia rerum multitudine.

Rationes in oppositum.

V.

IN contrarium esse videtur sententia Aristotelis, tum in Prædicament. capit. de Quantit. tum hoc loco 5. Metaphysic. & ubicunque de quantitate loquitur: semper enim eam diuidit in continuam & discretam, sentitque esse diuisionem generis in species, cum ex illa Prædicamentalem coordinationem constituat: & ideo hic prius permittit descriptionem quanti in communi, quam sentit æque conuenire continuo & discreto. Proprietates etiam, quas assignat quantitati, æque conuenire censet discretæ ac continuæ, ut esse æqualem vel inæqualem, esse finitam vel infinitam, & esse mensuram: imo hæc vltima prius conuenire censetur quantitati discretæ quam continuæ ex sententia Aristotelis 10. Metaphysic. in principio. Denique, si essentialem rationem quantitatis consideremus, quæ est habere extensionem, quæ una pars est extra aliam, propriissime conuenire videtur quantitati discretæ, cum unitates quantitatum ita comparantur, ut una ex necessitate extra aliam existat.

Referuntur sententiæ contrariæ.

VI.

Prima opinio.

PROpter hæc varix sunt sententiæ & extreme oppositæ. Prima simpliciter affirmat numerum esse propriam quantitatis speciem, ita ut licet numerus materialiter sumptus videatur ens per aggregationem, tamen formaliter dicat vnum accidens partialiter existens in pluribus subiectis. Hæc videtur esse sententia Diui Thomæ prima parte, quæstione 11. articulo primo & secundo, & quæstione 30. articulo 3. Eamque sequuntur communiter Thomistæ, ut patet ex Capreolo in 1. distinctione 24. quæstione prima, conclus. 5. ubi alia refert testimonia Diui Thomæ. Soncin. 10. Metaphysic. quæstione 6. Caiet. & Soto in Logica. Eandem opinionem tenet Argentin. in 1. distinctione 24. quæstione 1. ubi Scotus quæstione unica dubius in hac remanet: in quinto autem Metaphysic. quæstione 9. hanc sententiam sequitur: & Henric. 1. p. summ. art. 29. quæst. 7. ubi assert. Auicennam libr. 3. suæ Met. cap. 3. & cum eo fatetur difficilem esse ad inueniendam unitatem hanc conuenientem numero, ut constanti ex pluribus unitatibus. Fundamenta huius sententiæ tacta sunt in argumentis secundo loco propositis.

VII.

Secunda sententia est extreme contraria præcedenti, nimirum, quantitatem discretam, quamuis in rebus sit, non tamen habere in rebus unitatem realem, quæ ad constituendam veram aliquam speciem accidentis realis sufficiat. Ita tenet Albert. libro 3. Metaph. tract. 1. capit. 8. & Aureol. apud Capreol. in 1. dist. 24. ubi idem tenet Gregorius quæst. 2. art. 2. & Marsil. in 1. quæst. 1. qu. 37. art. Ocham dist. 24. qu. 2. quam etiam sequitur Fonseca 5. Metaph. ca. 13. quæst. 4. quamuis in modo loquendi dicat, non esse negandum numerum esse speciem quantitatis. Fauet etiã Auerroes 3. Phys. tex. 68. dicens: numerum esse æceruum unitatum. Cui sententiæ fere æquiualeat alia, quam Aristoteles habet 10. Metaph. cap. 3. ubi ait, numerum

esse multitudinem unitatum. Et ut verum fatear, quantum ad rem spectat, non dubito, quin hæc posterior sententia vera sit: argumenta enim primo loco facta, quæ illam confirmant, mihi videntur plane convincere. Oportet tamen eam amplius explicare, & quæ certiora sunt, à rebus minus certis distinguere, ac denique quoad fieri possit rem hanc ad communem modum loquendi accommodare.

Prima suppositio ad quæstionis resolutionem.

SVppono itaque in primis ut certum, unitatem quantitatum nullum peculiare accidens reale, aut positum addere supra rem quantam & continuam ut talis est. Hoc satis probatum est supra Disput. 3. Dico autem, ut talis est, quia, ut ibidem dixi, unitas quantitativa attributa substantiæ addit illi quantitatem, quæ secundum se spectat ad aliquam speciem quantitatis continuæ: nunc autem non ita loquimur, sed comparamus unitatem quantitativam, quam supponimus esse principium numeri ad ipsam quantitatem continuam, prout ab ea aliquo modo distinguitur: & sic dicimus nihil rei illi addere, nec per positum aliquid ab illa distingui, sed ad summum per negationem diuisionis actualis, seruata proportionem ad unitatem transcendentalem, vtdictolo loco fufius declaratum est. Atque in re hoc sentit Aegid. 4. Metaph. 6. quoad hanc partem, quod unitas quantitativa non addit aliquid rei, nec differt in re à quantitate continua. Quamquam modus quo explicat distinctionem rationis inter eas, mihi non placeat. Ait enim quantitatem, ut absolute perficit rem in se sine comparatione ad partes, habere rationem unitatis, quatenus vero rem perficit per comparationem ad suas partes habere rationem quantitatis continuæ. Hic modus (inquam) distinctionis mihi non probatur. Primo, quia illa habitudo formæ quæ est perficere rem in se absolute, non pertinet ad rationem unitatis, sed potius ad rationem entitatis constituere per formam. Secundo, quia si ratio illa abstracte sumatur, non est propria quantitatis, sed pertinet etiam ad qualitatem, & ad formam substantialem, & in his non habet rationem unitatis transcendentis ex eo præcipe quod perficit subiectum, nisi adiungatur ratio indiuisibilis. Si vero consideretur illa ratio ut peculiari modo conuenit quantitatis: sic vix potest concipi quod quantitas continua perficiat subiectum in se sine comparatione ad partes, cum formalis perfectio eius consistat in aliqua extensione partium, ut supra declaratum est, & multo minus potest intelligi unitas quantitativa sine comparatione ad partes, cum illa unitas ut talis est, non sit simplex, sed resultans ex vnione vel copulatione talium partium. Verius ergo dicitur unitatem quantitativam nihil esse, præter ipsam quantitatem continuam ut indiuisam.

Secunda suppositio sex assertio.

Hinc sumo secundo ut certum, licet numerus, qui est quantitas discreta, in rebus sit, tamen non addere ipsi rebus numeratis aliquid accidentis in re distinctum ab illis, collectivè sumptis. Prior pars per se nota est, quia omnis realis multitudo in rebus est numerus, autem est realis multitudo, cum ex realibus unitatibus confurgat, ergo. Item hic numerus confurgit ex diuisione quantitatis continuæ, ut dicitur 3. Physic. cap. 6. & 7. Vnde lib. 3. Metaph. ca. 2. & lib. 6. capite 1. ostendit Aristoteles entia Mathematica, inter quæ numeri computantur, non esse à rebus naturalibus separata. Ac denique 2. de Anim. capite 6. & lib. 3. capite 1. inter sensibilia communia ponitur numerus. Est ergo numerus in rebus ipsis quantis & sensibilibus. Vnde Plato in Sophista, nume-

numerum ait computandum esse inter ea quæ in rebus sunt.

Nec minus certa mihi videtur altera pars, quamquam nonnulli Thomistæ de illa dubitare videantur: eam vero docent Gabriel, Marfilus, & alii supra citati: & Maior in 1. distinct. 24. quæst. 2. & plane colligitur ex Aristotele 10. Metaph. cap. 3. ubi ait numerum esse multitudinem vnitarum. Sumitur etiam ex illo 2. Physicor. quod numerus confurgit ex diuisione continui, nam ex diuisione non resultat aliqua entitas præter intrinsecos terminos singularum partium. Vnde 3. Physic. cap. 7. text. 68. ait idem Aristoteles, numerum esse plures, aliquotque vnitates. Et similiter 30. Metaph. ca. 9. text. 20. dicit, numerum esse multa vna. Et libr. 8. cap. 3. text. 10. ait, Aut numerus vnus non est, sed velut cumulus, aut sistr, dicendum est quidnam illud sit, quod efficit vnum ex multis: sentiens non fieri vnum nisi per vltimam vnitatem: quæ non sumitur nisi in ordine ad rationem. Præterea hinc confici potest prima ratio: nam sicut quantitas continua intelligitur esse vna præcisè ex diuisione: ita quantitas discreta intelligitur esse numerus præcisè ex diuisione singularium partium continuarum, quæ diuisio supra terminos singularum quantitarum, solum addit negationem termini communis: ergo numerus vt sic non addit accidens reale & positum ultra vnitates seu quantitates singularum vnitatum.

Secundo, quia singulæ vnitates non addunt rem aliquam singulis quantitatibus: ergo nec totus numerus ad rem aliquam omnibus vnitatibus simul sumptis. Antecedens probatum est supra. Consequentia vero est euident, tum quia positæ vnitatibus & quacunque re aliâ ablata vel per intellectum, vel per diuinam potentiam, non potest non esse numerus: tum etiam, quia ita comparatur numerus propriè dictus ad vnitates quantitatuas, sicut quælibet multitudo rerum ad vnitates transcendentales: tum denique, quia illa res addita, vel esset vna omnino & eadem in omnibus vnitatibus simul sumptis & in singulis earum: vel esset tantum vna collectione, aliquid ponens in singulis vnitatibus. Primum est plane impossibile: quo modo enim vna entitas simplex potest esse in subiectis realiter distinctis ac distantibus & nullo modo vnitis? Secundum vero repugnat priori suppositioni: nam si in singulis vnitatibus ponit numerus rem aliquam ab eius quantitate, & ab omni entitate aliarum vnitatum distincta: ergo illa entitas pertinet ad rationem talis vnitatis ultra quantitatem, quod falsum esse probatum est.

Tandem confirmatur, quia eadem vnitas apta est componere binarium, ternarium, & quemlibet numerum in infinitum: ergo vel est apta per se ipsam sine additione vlla: & hoc est quod intendimus: nam hic plane fit, numerum nihil addere supra vnitates simul sumptas: vel apta est vnaquæque vnitas ad componendum numerum per aliquid ei additum. & sic ad singulos numeros componendos indigebit peculiari addito distinctæ rationis, quod est satis absurdum: alioqui deberent illæ entitates in infinitum multiplicari. Et sequela patet, quia singuli numeri censentur esse diuersarum rationum. Simile argumentum est, quod numerus non solum potest componi ex vnitatibus simplicibus, sed etiam ex aliis numeris, quatenus vnusquisque est vnus numero, & datur binarius ternariorum, &c. nemo autem fingeret huiusmodi numerum addere aliquid rei supra numeros simul sumptos: aliàs cum hæc veluti reflexio & compositio in infinitum abire possit, etiam additio rerum esset infinita: ergo nec numerus ex simplicibus vnitatibus constans addit aliquid illis.

Contra hanc vero partem opinari videntur Capreolus in 1. distinct. 24. quæstio. 1. & SonTom. II. Metaphys.

ein. 10. Metaphys. quæst. 11. citantque varia loca Diui Thomæ, scilicet 1. part. qu. 30. art. 3. & in 1. dist. 24. quæst. 1. artis. 3. & quodlib. 10. articulo 1. & qu. 9. de potentia, articulo 2. Veruntamen hi auctores, si attente legantur, non sentiunt ternarium v.g. addere aliquid accidens realiter distinctum supra vnitates omnes vt vnitates sunt, & simul sumptas, neque ad hoc suadendum in hoc sensu vllam afferunt rationem probabilem, cui respondere necesse sit. Sed ideo dicunt numerum quantitatum addere aliquid rebus numeratis, quia putant singulas vnitates quantitatuas addere aliquid rei, quæ sic est vna: quod tantum verum est comparando hanc vnitatem ad substantiam, cui additur quantitas indiuisa, vt per eam fiat hoc modo vna: ita & diximus explicandum esse D. Thomam, quidquid alii sentiant, Quod vero ultra hanc quantitatem aliqua alia res positiua necessaria sit in singulis vnitatibus, improbabile est.

Tertia assertio.

Hinc vltius colligo, & addo tertio, numerum XIV. supra singulas quantitates continuas & vnitates simul sumptas non addere aliquem modum realem, sed in re ipsa præcisè consistere in collectione tot vnitatum. Hoc etiam sumo ex Aristor. & Commentatore locis citatis. Et videtur mihi æque efficaciter probari rationibus factis in superiori assertionem: nam illa probant numerum non solum non addere supra vnitates simul sumptas rem realiter distinctam, sed neque etiam modum realem ex natura rei distinctum. Quia vel ille modus separari potest ab vnitatibus simul existentibus, vel non. Si separabilis non est, sine fundamento fingitur distinctus in re, vt patet ex supradictis de distinctionibus in communi. Si vero separari potest, ponamus separari: at vero tunc duæ vnitates existentes non minus essent binarius, quam modo: ergo signum est binarium non constitui per modum illum ex natura rei distinctum. Idemque argumentum & æque efficax fiet per separationem aut præcisionem intellectus: num si præcisio tali modo intelligitur binarius existens, si duæ vnitates existant: ergo signum est, non constitui formaliter illum modum, nam præcisio formali constitutio, non potest intelligi constituta. Item explicari non potest in quo subiecto sit ille modus, quia non potest esse in sola aliqua vnitare, quia non est maior ratio de vna quam de aliis. Nec potest esse in omnibus simul, nam vel esset totus in singulis, & hoc est impossibile, vel esset, vt per se notum est: partim in singulis, & hoc etiam facile improbat ex dictis, quia iam in singulis vnitatibus aliquid reale & ex natura distinctum adderetur supra quantitatem continuam & indiuisam, quod falsum esse ostensum est.

Et declaratur deinde in hunc modum: nam si numerus dicit specialem modum realem partialiter existentem in singulis vnitatibus, interrogo, si sit vna tantum vnitas in rerum natura, an in illa sit ille partialis modus, vel illi addatur, quando fit altera vnitas. Neutrum enim potest cum probabilitate dici. Primum patet, tum quia quotiescunque vnum compositum resultat ex multis per peculiarem modum compositionis, destructo altero extremo omnino tollitur ille modus, vt inductione constat in omni compositione siue per veram vnionem, siue per quamcunque habitudinem: ergo idem in præsentem, si compositio numeri sit per specialem modum. Tum etiam, quia si in rerum natura sit vnum tantum corpus, fingi non potest, quid in illo sit in ordine ad componendum numerum præter eius quantitatem indiuisam: aptitudo enim vel ad diuisionem, vel ad componendum numerum nihil est præter quantitatem. Altera vero pars facile probatur, nam

si 3 si vnum

Alqui auctores contrarium in dicant, et placent.

IV

In quo constat ratio formalis numeri.

IVX

XV.

IVX

si vnum corpus tantum sit in rerum natura, ex eo solum quod aliud fiat, confurgit binarius, & tamen ex eo solum quod illud fiat, nihil rei additur alteri corpori, nisi fortasse relatio similitudinis, aut æqualitatis, quæ impertinens est ad rationem numeri. Tandem inductione potest facile ostendi, nullum esse talem modum realem additum vnitatibus simul sumptis ad componendum numerum, quia neque est vniò aliqua realis, neque ordo, neque situs, neque aliquid huiusmodi quia omnia hæc sunt accidentalia ad numerum constituendum, nihilque vltra requiritur præter existentiam vnitatum.

Quarta assertio, & propria questionis resolutio.

XVI.

Quarto tandem videtur plane ex dictis colligi numerum in re ipsa spectatum non esse propriam & peculiarem speciem entis, vel accidentis, quia in re non est ens aut accidens, sed collectio entium seu accidentium. Nihilominus tamen prout à nobis concipitur per modum vnius, dici potest habere aliquam vnitatem sufficientem, vt de illo tanquam de vna specie entis loquamur, & vt sub tali denominatione in prædicamento quantitatis collocetur. Prior pars est manifesta ex dictis, quæ duæ quantitates duorum corporum duo accidentia sunt, & non vnicum: & binarius numerus nihil rei addit illis duabus quantitatibus: vt ostensum est: ergo in rebus illis nihil est, quod vere sit vnum ens, aut vnum accidens à parte rei: ipsa enim vnitatum collectio in re non est vna speciali vnitare reali, sed sola collectio (seu quod idem est) coexistentia vnitatum. Hanc etiam partem conuincunt argumenta in principio sectionis proposita.

XVII.

Alteram vero partem conclusionis posita est ad explicandum communem modum loquendi de numero quantitate discreta, ne ab illo omnino recedamus: in his enim rebus quamuis sæpe cum paucis sentire necesse sit, oportet loqui cum multis. Potest autem in primis ea pars ex eo confirmari, quod quantitas discreta vt sic est obiectum eiusdem scientiæ Mathematicæ scilicet, Arithmeticæ: obiectum autem scientiæ sumitur vt aliquid vnum, de quo passionem demonstrantur: ergo concipitur à nobis numerus vt habent aliquo modo vnam essentiam & speciem. Præterea nos concipimus singulos numeros vt constitutos ex tot vnitatibus, & non pluribus neque paucioribus, eisque attribuiamus suas proprietates, vt si talis numerus sit impar, quod non sit diuisibilis in duas partes æquales, & alias huiusmodi: ergo in ordine ad conceptionem nostram habet numerus aliquam vnitatem ratione cuius potest denominari vna quantitas. Deinde declarari hoc potest ex D. Thom. 7. Metaph. lect. 17. littera F. vbi distinguens ea quæ sunt vnum simpliciter, vel secundum quid in priori ordine collocat numerum: subdit vero numerum habere vnitatem suam non ex sola multitudine seu coacervatione vnitatum, sed cum aliquo ordine. Quod amplius exponens libr. 3. lect. 13. littera L & M. ait numerum esse per se vnum, in quantum vltima vnitas dat numero speciem & vnitatem. At vero constat vnitates alicuius numeri secundum se non habere ordinem realem inter se, neque in eis aliquam esse vltimam vel primam: ergo oportet vt hæc sumantur aliquo modo in ordine ad conceptionem nostram.

XVIII.
Obiectionibus aliquot satisfactis.

Dices, ergo numerus vt numerus, & vt aliquid vnum, est ens rationis, & non rei, & consequenter non poterit dici quantitatis realis. Item, ergo numerus non erit actu numerus, nisi quando actu numeratur: quod est plane falsum, quia numerans non facit numerum, sed cognoscit illum. Vnde non solum intellectus, sed etiam sensus numerum cognoscit, cum tamen secus non faciat entia rationis. Ad hoc aliqui non verentur absolute concedere vtramque

sequelam, vt intelligere licet ex his, quæ Capreolus refert ex Aureolo in 1. dist. 24. q. 1. artic. 1. in argum. 4. loco factis contra primam conclusionem, & ex Scotto in Argum. contr. 5. conclus. Nam licet multitudo vnitatum, vt multitudo, à parte rei sit, tamē vt habens aliquam vnitatem per se, secundum aliquem ordinem vel constitutionem, non est nisi per intellectum, & dependenter ab intellectu. Vnde quantitas discreta licet sit realis quantum ad multitudinem substantiam, quantum vero ad formalitatem numeri, quæ se habeat vt per se vna, solum est per denominationem ex conceptione mentis, neque sub ea ratione cadit sub sensum, sed solum vt est plurium rerum collectio.

Secundo vero responderi potest, numerum vt sic non dicere aliquid actu numeratum, sed numerabile: & sub ea ratione non pendere ab actuali animæ numeratione, sed solum dicere fundamentum, quod est in ipsis vnitatibus, vt sub tali numero concipiantur: vel vt tali modo numerabiles sint. Hanc vero numerabilitatem existimant aliqui esse modum, aut rationem formalem realem in vnitatibus ipsis existentem, ratione cuius dici possit numerus habere in rebus vnitatem realem ac per se abique illo ordine ad animam. Re tamen vera illa numerabilitas præter fundamentum plurium quantitatum inter se diuersarum tantum est denominatio quædam à difficultate animæ potentis numerare seu mensurare multitudinem vnitatum, easve per modum vnius numeri concipere. Quod non obscure docuit Aristoteles 4. Physic. tex. 131. cap. 14. dum ait. *Sic quædam numerare debet, esse non potest, nec numerabile quicquam esse posse.* Igitur ratione illius numerabilitatis non habet numerus maiorem vnitatem realem, quam ex se habeat ratione plurium quantitatum. Quia illa extrinseca denominatio, nec vnitatem realem ei confert, vt per se notum est, neque illam in eo supponit, cum possit mens ea quæ in se plura sunt, per modum vnius concipere, & multa vt multa numerare seu mensurare. Confert tamen illa habitudo seu denominatio aptitudinalis, etiam si cōnotet ordinem ad facultatem animæ, vt numerus, etiam vt numerus dicatur esse in rebus, quando actu non numeratur seu cogitatur. Atque hic modus vnitatis sufficit vt de numero, quatenus talis est, possit esse essentia Arithmeticæ; quæ idem non considerat in numero formalem vnitatem eius: qualis & quanta sit, hoc enim Metaphysico relinquit: nec etiam considerat an habeat veram & realem essentiam, quod etiam est munus Metaphysici: sed considerat proportionem quædam inter ipsos numeros, quæ prout in rebus sunt, non requirunt in eis propriam vnitatem, sed potius discrecionem & multitudinem. Prout vero sub vnam scientiam cadunt, sufficit, vt per modum vnius singuli numeri concipiantur, & inter se conferantur.

Ad rationes dubitandi.

Argumenta igitur priori loco facta in principio sectionis recte probant, in quantitate discreta, prout in rebus ipsis existit, non esse veram ac propriam vnitatem realem & per se: & exilimo quoad hanc partem non posse habere convenientem solutionem. Neque contra hoc procedunt argumenta secundo loco facta. Aristotel. enim numerauit quantitatem discretam inter species quantitatis, non quia in re habeat veram vnitatem, sed quia in re habet suum modum extensionis seu multiplicationis, & communiter concipitur per modum vnius habentis suam definitionem & proprietates: quod factis est, vt in prædicamentali coordinatione constituitur. Neque enim omnia quæ in prædicamentis collocantur, habent in rebus propriam ac per se vnitatem. Quodque nihil aliud Arist. intendit, ex aliis eius locis, quos supra citauimus, constare potest: Ad

Ad rationem concedimus, formalem rationem & proprietates quantitatis conuenire suo modo quantitatis discretæ: ita tamen, ut veram unitatem realem in ea non requirant. Nam extensio huius quantitatis solum est multiplicatio quædam unitatum: multiplicatio autem ut sic non requirit unitatem realem inter ea, quæ multiplicantur. Item diuisibilitas hæus quantitatis non est in ordine ad realem separationem eorum, quæ in re vnum erant, sed in ordine ad designationem mentis, quæ separare & diuidere potest unitates, ex quibus numerum coalescere intelligebat. Rursus æqualitas vel inæqualitas inter numeros prout est proprietates quantitatis, non est vna aliqua relatio, quæ in toto vno numero inueniatur respectu alterius, sed est ipsa multitudo unitatum, prout in vno numero est maior vel minor, quam in alio. Quomodo etiam acruus tritici aut lapidum potest esse æqualis aut inæqualis alteri. Præterea quamuis numerus proprie sit finitus, tamen hæc etiam denominatio aut proprietates non requirit unitatem realem, sed solum definitam multitudinem unitatum. Vnde aliter etiam magnitudo finita dicitur, quæ multitudo magnitudo enim est finita, quia in re ipsa clauditur extremo termino vel vno vel pluribus: numerus autem non habet in re aliquem designatum terminum, nam partes eius habent in re ordinem aut positionem, tamen in ordine ad mentem semper habet vltimam unitatem, quia finitur eius numeratio. Denique, et si ratio mensuræ propriissime conueniat numero: tamen illa proprietates, ut supra dixi, magis est rationis quam realis: ideoque non requirit in numero veram unitatem realem.

SECTIO II.

Utrum quantitas discreta in rebus spiritualibus inueniatur.

Resolutione præcedentis questionis facile potest hæc expediri, quam latissime aliqui auctores tractant, suntque in ea diuersæ sententiæ.

Prima opinio affirmans.

Partem enim affirmantem defendunt late Marfil. in 1. quæst. 27. art. 1. & 2. Greg. in 1. dist. 24. quæst. 2. art. 3. & idem tenuit ibi Aureol. ut refert Capreol. & ibid. Maior, Ocham, & Gabr. quam etiam infinuat Richard. in 1. d. 19. art. 3. q. 1. ad 4. & d. 24. art. 1. quæst. 1. & clarius artic. 2. q. 1. Fauetque huic sententiæ Aug. 2. lib. de liber. arbit. c. 16. ubi ex professo probat, numerum intelligibile quid esse, & in omnibus rebus reperiri. Damasc. etiam lib. 5. de fide cap. 8. numerum inquit esse in omnibus rebus, quæ inter se differunt. Vnde concludit, duas Christi naturas ad quantitatem discretam pertinere. Fauet etiam huic sententiæ communis modus loquendi, dicimus enim tantum esse numerum angelorum, & esse maiorem vel minorem numerum hominum. Fauet denique definitio numeri, quam Arist. ponit 10. Metaph. in princ. nimirum quod sit multitudo numerabilis unitate: sed quaternarius angelorum est vera multitudo finita, & mensurabilis unitate, nam eandem proportionem seruat illa multitudo ad suam unitatem, quam multitudo corporum ad suam.

Et confirmatur vltimo, quia omnis ratio extensionis discretæ, & similiter omnis ratio unitatis, quæ reperitur in numero rerum corporalium, reperitur etiam in numero rerum spiritualium, illa enim extensio solum est diuisio vnus ab alio: unitas vero est numerabilitas vique ad talem unitatem, quæ ut

vltima in tali numero concipitur: & in his duobus formalis ratio numeri consistere videtur. Quod vero singulæ unitates in se sint continuæ, & extensæ, ac diuisibiles, videtur materiale quid ad rationem numeri: quia unitates non componunt numerum ut diuisibiles, sed ut indiuisibiles. Vnde sicut tria grana tritici non minus componunt numerum ternarium, quam tria ingentia corpora: ita tria puncta separata non minus componunt ternarium, quam tria grana tritici: pari ergo modo tres angeli, & quilibet alia tria entia component verum ternarium, cum sint species quantitatis discretæ. Vnde de illo ternario possunt omnia demonstrari, quæ de ternario quantitativo Mathematici demonstrant: & idem de omni alio numero.

Secunda sententia negans.

Verum contraria sententia communis est in schola D. Thomæ, quam ipse docet 1. part. quæst. 3. artic. 3. Et in 1. dist. 24. qu. 1. artic. 3. & qu. 9. de potent. art. 7. & opusc. 48. Capreol. in 1. d. 24. qu. 1. & ibidem Deca. Egidius, & alii, Soncin. 10. Metaphys. quæst. 13. lauell. lib. 8. qu. 11. & sine dubio Aristotel. vbicunque agit de numero seu quantitate discretæ, solis rebus materialibus illam attribuit: & ideo dicit 3. physicor. cap. 6. & 7. numerum confluere ex diuisione quantitativi. Et 2. de anim. ca. 6. inter sensibilia communia numerum ponit: & vbicunque agit de scientiis Mathematicis, docet quantitatem esse obiectum eius & non abstrahere à materia secundum rem, sed tantum secundum abstractionem mentis, ut patet 3. Metaphysic. capite secundo, & tercio Physic. text. 41. & notat Commentator 5. Metaphysic. comment. 2. Et fundamentum huius sententiæ est, quia in rebus spiritualibus nulla est vera quantitas: in hoc enim maxime differunt à rebus corporalibus, quod quantitas earent. Item ac præcipue quia vnum transcendens ut sic, non spectat ad prædicamentum quantitatis, neque ad aliquod speciale prædicamentum, cum sit passio conuertibilis cum ente: ergo nec multitudo, quatenus ex unitatibus transcendentalibus confurgit, pertinet ad prædicamentum quantitatis: nam multitudo etiam est quæ transcendens ad omnia entia, & cum proportionem responderet unitati. Præterea, quia sicut vnum transcendens non addit enti nisi negationem: ita multitudo constans ex unitatibus transcendentalibus, ut sic solum addit pluribus entitatibus negationem, quia vnum dicitur non esse aliud, in qua distinctio seu diuisio entitativa consistit: ergo non magis constituit aliquam speciem entis multitudo transcendentalis, quam unitas transcendentalis, imo eo minus potest constitui, quo vera unitatis ratio minus potest in multitudine, ut sic, reperiri. Denique, si Theologice argumentemur, in tribus personis diuinis non reperitur talis ratio ternarii numeri, quæ possit dici quantitas discreta, ut omnes fatemur: idque non prouenit ex infinitate singularum: hæc enim est impertinens ad rationem numeri: nam licet illæ infinitæ sint in perfectione, numerus tamen earum finitus est. Vnde etiam de illo ternario possunt ostendi omnia, quæ arithmetici de ternario demonstrant: ergo si ille ternarius non pertinet ad quantitatem discretam, solum est, quia unitas vnus seu vnusque personæ non est quantitativa, sed transcendentalis: quæ ratio in omnibus rebus spiritualibus locum habet.

Resolutio.

Hæc vero controuersia videtur fere de modo loquendi, nam in re constat, si quantitatis nomine significetur moles corporea, sic non posse attribui numero rerum spiritualium. Si vero quis moraliter

IV.

Fundamentum præcedentis sententiæ.

V.